

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет
Україно-німецький економічний факультет
Кафедра міжнародних фінансів

Матеріали
Всеукраїнської наукової
інтернет-конференції

**УКРАЇНА У ГЕОЕКОНОМІЧНОМУ
ПРОСТОРИ: ГЛОБАЛЬНІ ВИКОЛИКИ,
СУЧАСНІ ТРЕНДИ РОЗВИТКУ
ТА СОЦІОКУЛЬТУРНІ
ТРАНСФОРМАЦІЇ**

15 травня 2013 року

Тернопіль

Україна у геоeкономiчному просторi:
глобальнi виклики, сучаснi тренди
розвитку та соцiокультурнi
трансформацiї

Матерiали
Всеукраїнської наукової
iнтернет-конференцiї
(Тернопiль, 15 травня 2013 року)

Редакцiйна колегiя:

Івашук Ірина Олегівна, д.е.н., професор
Колісник Олег Ярославович, к.е.н., доц.
Кравчук Наталія Ярославівна, к.е.н., доц.
Мелих Оксана Юрiївна, к.е.н., доц.
Пруський Олександр Станiславович, к.е.н., доц.
Рожко Алла Олександрівна, к.е.н., доц.

Вiдповiдальний за випуск:

Пруський Олександр Станiславович, к.е.н., доц., заступник завідувача кафедри мiжнародних фiнансiв ТНЕУ

У збiрнику подано матерiали Всеукраїнської наукової iнтернет-конференцiї «Україна у геоeкономiчному просторi: глобальнi виклики, сучаснi тренди розвитку та соцiокультурнi трансформацiї», де розкриваються найбільш актуальнi проблеми сучасної економiчної науки за такими напрямками: проблеми формування глобальної iнституцiйної архiтектури; геополiтичнi, цивiлізацiйнi та соцiокультурнi вимiри трансформацiї геоeкономiчного простору; сучаснi концепцiї i доктрини мiжнародної економiчної та iнформацiйної безпеки; стратегiчнi прiоритети макроекономiчної полiтики держави та проблеми реалiзацiї національних iнтересiв в умовах глобальної нестабiльностi; бiзнес-стратегiї суб'єктiв зовнiшньоекономiчної діяльностi: особливостi формування управлiнської, фiнансової i маркетингової полiтики; просторова мобiльностi мiжнародних потокiв капiталу та сучаснi тренди розвитку фiнансових ринкiв; iнтеграцiйнi процеси i регіональнi механiзми забезпечення фiнансової стабiльностi у геоeкономiчному просторi; iнновацiйно-iнвестицiйний вектор розвитку країн в умовах глобальних трансформацiї.

За змiст наукових праць та достовiрностi наведених фактологiчних i статистичних матерiалiв вiдповiдальностi несуть автори.

© Видавничий центр «Вектор», 2013
© ТНЕУ, 2013

ЗМIСТ

Ірина Барвінок Політика імпортозаміщення як елемент активізації економічного зростання України.....	8
Роман Башуцький Динамічні та структурні характеристики зайнятості населення у сфері малого підприємництва.....	9
Вікторія Безгубенко Соціокультурні трансформації під впливом глобальної політичної та фінансово-економічної нестабільності.....	12
Ольга Біяк Інформаційна революція та її роль у розвитку глобальних процесів.....	14
Євген Бондаренко, Вікторія Самуляк, Тетяна Банак Світовий досвід застосування заходів нетарифного регулювання.....	17
Тетяна Вольна Українські виміри стратегічних векторів євроінтеграції.....	20
Марія Волошук Методи хеджування валютних ризиків.....	23
Юрій Гайда Збереження лісових генетичних ресурсів в Європі: синергія національних та міжнародних проектів.....	26
Тарас Гайда Data mining як практичний інструмент інформаційного забезпечення підприємств.....	29
Мар'яна Гардецька Українська модель менеджменту XXI століття.....	31
Юлія Гернего Макроекономічні детермінанти сценаріїв іноваційного зростання економіки України.....	33
Ольга Глемейда, Юлія Данилова Інвестиційний клімат в Україні та шляхи його оптимізації.....	35
Олександр Годованець, Наталія Спасів Міжнародне податкове планування в умовах глобальної економіки.....	37
Юлія Гримак Стратегія іноваційного розвитку України в умовах глобалізаційних викликів.....	41
Руслан Дишкант Україна у вимірі Маастрихтських критеріїв конвергенції: тестування на відповідність цільовим орієнтирам макроекономічної стабільності.....	43
Андрій Дідур Стан прямого іноземного інвестування в Україну: проблеми та шляхи вирішення.....	46

4. Пискулов Д. Ю. Хеджирование валютных рисков / Д. Пискулов, А. Тупицына // Международные банковские операции. – 2008. – № 4. – С. 79.

5. Шахунян М.Г. Хеджування кредитних ризиків / М.Г. Шахунян // Фінанси. – 2007. – 102 с.

6. Мица Ю.В. Правова природа похідних цінних паперів: Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. к.юр.н. – Харків: Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. – 2006. – С. 22.

7. Бойко К.В. Особливості використання інструментів хеджування ризиків господарської діяльності / К. Бойко // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 6. – С. 272.

Юрій Гаїда

Тернопільський національний
економічний університет

ЗБЕРЕЖЕННЯ ЛІСОВИХ ГЕНЕТИЧНИХ РЕСУРСІВ В ЄВРОПІ: СИНЕРГІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ТА МІЖНАРОДНИХ ПРОЕКТІВ

Усвідомлюючи майбутню небезпеку від незбалансованого з довіллям економічного прогресу, Організація Об'єднаних Націй провела в 1992 році в Ріо-де-Жанейро самміт з питань охорони навколишнього середовища. На конференції було схвалено низку документів, серед них «Порядок денний на XXI століття», в якому сформульовано парадигму майбутнього поступу світового співтовариства і дано їй назву – сталий розвиток (sustainable – англ., nachhaltige – нім.). Найважливішою умовою сталого (збалансованого, невиснажливого) розвитку є збереження біологічного різноманіття, в т.ч. генетичного, як основи еволюції та невичерпності біологічних ресурсів.

Вирішення проблеми збереження генетичних ресурсів лісових деревних порід залежить від успішної реалізації як національних, так і міжнародних проектів (програм). Ще задовго до конференції ООН у Ріо-де-Жанейро в 1968 р. в FAO (структурному підрозділі ООН з сільського господарства і продовольства) створено відділ експертів із лісових генетичних ресурсів, який став координатором низки пріоритетних міжнародних заходів.

Важливу роль у проєктах збереження генетичних ресурсів лісових видів відіграє IUFRO (Міжнародний союз лісових дослідницьких організацій). Так, у 1997 році, після конференції експертів FAO з лісових генетичних ресурсів, в IUFRO створено спеціальну комісію з управління і збереження лісових генетичних ресурсів.

Суттєвим поштовхом до розширення і поглиблення міжнародної діяльності зі збереження лісових генетичних ресурсів стало започаткування в 1995 р. Європейської програми з лісових генетичних ресурсів (EUFORGEN), яка розглядалася як інструмент виконання резолюції S2 («Збереження лісових

генетичних ресурсів») Страсбурзької конференції європейських міністрів з навколишнього середовища. EUFORGEN фінансується країнами учасниками і координується Міжнародним інститутом генетичних ресурсів рослин (з 2006 р. перейменованій в «Bioversity International») у тісній співпраці з FAO. Нагляд за програмою здійснює комітет управління, який формується з національних координаторів країн-учасниць. Співпраця 32 країн-учасників полягає в систематичному обміні даними і інформацією, розробці технічних рекомендацій і загальних стандартів, підготовці спільних проєктних пропозицій, обміні генетичним матеріалом, літературою, іншими публікаціями. На цей час європейська програма зі збереження лісових генетичних ресурсів вступила в IV фазу свого життєвого циклу (2010-2014 рр.).

Успішна реалізація міжнародних програм збереження цінного генофонду лісових деревних порід неможлива без ефективного завершення національних проєктів. Нами узагальнено досвід 23 європейських країн в сфері збереження генетичного різноманіття лісів, їх пріоритети у майбутньому. Особливий акцент при цьому зроблено на країни, які є найбільш активними учасниками міжнародних проєктів, зокрема Австрію та Німеччину.

В Австрії активні роботи зі збереження генетичної мінливості були здійснені в середині 80-х років. В *in situ* було відібрано 312 генетичних резерватів на площі майже 8900 га. В генетичних резерватах репрезентовано 21 лісове угруповання. В *ex situ* створено 67 насінневих плантацій та банк насіння. В 1986-1988 рр. введено в експлуатацію насіннесховище потужністю 250 м³. Проте через 20 років через великі витрати прийнято рішення відмовитися від збереження насіння в насінних банках.

З 1995 року збереження лісових генетичних ресурсів здійснюється в рамках ініційованої Міністерством сільського і лісового господарства програми збереження генетичних ресурсів. Загалом діяльність австрійських науковців можна назвати взірцевою в плані інформування громадськості, активності при здійсненні міжнародної кооперації в наукових та видавничих проєктах. Варто відзначити особливу активну позицію в цьому Томаса Гебурека (Thomas Geburek), співредактора багатьох збірників робіт з питань збереження лісових генетичних ресурсів.

Поштовхом до початку робіт зі збереження генетичної мінливості лісових порід в Німеччині, як і в багатьох інших європейських країнах, стали масові усування лісів на початку 80-років минулого століття внаслідок забруднення повітря. Такі роботи від початку отримали політичну і державну підтримку високого рівня. В резолюції Бундесрату (верхньої палати німецького парламенту) від 13.02.1985 року стверджується про важливість збереження природних генетичних ресурсів і необхідність створення лісового генетичного банку. Для розробки «Концепції збереження лісових генетичних ресурсів у ФРН» в тому ж році створено робочу групу (BLAG), мандат якої було затверджено конференцією Федерального міністерства продовольства, сільського і лісового господарства. В 1987 році концепція була опублікована і стала відправним документом для здійснення комплексу заходів *in situ* та *ex situ* зі збереження генетичної мінливості у лісах країни на наступні 10 років. В

зв'язку зі зміною національних і міжнародних юридичних рамок процесу збереження генетичних ресурсів (вступили в силу документи самітуну ООН в Ріо-де-Жанейро, резолюції конференцій міністрів з охорони навколишнього середовища), відновленням єдиної німецької держави, накопиченням досвіду від перших кроків виникла необхідність розробки нової редакції концепції, яка була опублікована в 2000 році.

Важливою складовою частиною національної правової бази процесу збереження лісових генетичних ресурсів до недавнього часу був закон про лісове насіння (FsaatG), який діяв з 1979 р. Цей документ регулював заготівлю насіння 19 основних деревних порід країни. В 2003 р. закон про лісове насіння (FsaatG) втратив силу і був замінений на закон про репродуктивний матеріал (FoVg). Суттєвим доповненням до нового закону стало охоплення ним нових 9 супутніх порід.

Особливістю німецької методики генозбереження полягає в тому, що класичних генетичних резерватів лісових деревних порід в ній не передбачається. Основним об'єктом *in situ* є так звані «насадження для генозбереження», багато із яких зареєстровані як насінневі насадження в реєстрі Федерального закону про репродуктивний матеріал. Національною особливістю є специфічний підхід до формування об'єктів *in situ*. Насадження для генозбереження є невеликими за площею і кількістю дерев. Зустрічаються зовсім мініатюрні насадження площею 0,01 га. Відбираються в *in situ* окремі дерева, необов'язково з видатним фенотипом. Вражає динаміка відбору таких об'єктів: якщо до 1993 року було відібрано 543 насадження для генозбереження на площі 2161 га та 9350 окремих дерев, то до 2008 року – 5551 насадження на площі 1706,93 га та 34020 дерев. Окрім того в усіх землях виконано великий обсяг робіт зі створення об'єктів *ex situ*. Так, на 31.12.2007 року закладено 475 насінневих плантацій на площі 643,55 га, на архівних плантаціях зберігався 6761 клон лісових деревних видів.

Таким чином, при опрацюванні та реалізації концепції, стратегії та програми збереження лісових генетичних ресурсів в Україні доцільно використати досвід європейських країн стосовно: належної державної підтримки процесу та наукового і правового забезпечення (Німеччина); активності науковців при здійсненні міжнародної кооперації в наукових та видавничих проєктах (Австрія); методичних підходів до визначення автохтонності потенційних кандидатів в об'єкти генозбереження (Бельгія); належної регіональної міжнародної кооперації (Ісландія, Данія, Норвегія, Швеція, Фінляндія); методично-організаційних підходів до структуризації об'єктів генозбереження (Швейцарія, Франція); інтеграції об'єктів лісового насінництва в процес генозбереження (Німеччина, Туреччина, балканські та інші країни); інституційної (Іспанія), фінансової (Данія), кадрової (Чехія) підтримки стратегії генозбереження.

DATA MINING ЯК ПРАКТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Як відомо, забезпечення підприємств інформацією є наріжним каменем процесу отримання конкурентних переваг як на внутрішніх ринках, так і на міжнародних. Великі компанії мають змогу утримувати аналітичні підрозділи, в обов'язки яких входить збір, систематизація, обробка та аналіз даних з подальшим формуванням відповідних звітів та аналітичних записок. Така практика дозволяє в більшій мірі вберегти компанію від ряду загроз (економічних, політичних, ринкових тощо). Проте, на жаль, у даному випадку, виступає досить висока ціна на утримання такого підрозділу і, як наслідок, неможливість застосування на малих та середніх підприємствах. Проте цілком реальним на таких підприємствах є застосування відносно простих, не потребуючих особливих затрат та потужностей, аналітичних інструментів. Це дозволить не витратити велику кількість трудових ресурсів фірми і в той же час забезпечувати необхідною інформацією осіб, що відповідають за прийняття управлінських рішень. Одним із таких інструментів є Data mining (інтелектуальний аналіз даних, видобування знань).

Загалом термін Data mining зазвичай трактується двома шляхами: отримання даних; отримання знань, інтелектуальний аналіз цих даних.

Щодо способів їх реалізації, то перший варіант відноситься до прикладної галузі, другий – до математичного аналізу, і, як правило, вони мало перетинаються.

Отримання даних – це процес пошуку, знаходження, збору інформації, а також збереження і конвертація її у різні формати. Програми для отримання даних називають парсерами, граберами, спайдерами, кроулерами і т.д. Фактично, такі програмні засоби суттєво полегшують систематизацію зібраних ними даних завдяки закладеним у них алгоритмам. Вони здатні збирати адреси компаній у певній галузі, посилання із потрібних форумів, аналізувати цілі каталоги, а також можуть служити відмінним засобом для складання баз даних.

Зазвичай, дані беруться із відкритих джерел, не порушуючи нічиїх інтелектуальних чи особистих прав.

Прикладами можуть бути: складання списків банків певної країни; складання бази навчальних закладів; список сайтів певної тематики.

Як правило, безпосередніми результатами такої роботи стають списки, каталоги, бази даних про певні предмети, явища, події чи процеси, необхідні досліднику на даний момент.

Наступним кроком є отримання знань із одержаних на попередньому етапі даних. Суть її полягає у наступному: дослідник має величезний масив даних, а йому потрібно отримати конкретні знання. Наприклад, у наявності є дуже багато даних про котирування валют форекс (дуже багато – це декілька гігабайт